

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
HENRIKA SAUGMANDSGAARDA ØE
přednesené dne 26. ledna 2017¹

Věc C-29/16

HanseYachts AG
proti
Port d'Hiver Yachting SARL,
Société Maritime Côte d'Azur,
Compagnie Generali IARD SA

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Landgericht Stralsund (Zemský soud ve Stralsundu, Německo)]

„Řízení o předběžné otázce — Soudní příslušnost v občanských a obchodních věcech — Nařízení (ES) č. 44/2001 — Článek 27 — Překážka litispendence — Určení soudu, který řízení zahájil jako první — Článek 30 bod 1 — Návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost — Pojem — Návrh na dokazování znaleckým posudkem, jehož cílem je před konáním hlavního řízení zajistit nebo sestavit důkazy o skutečnostech, z nichž by mohla vycházet následná žaloba — Žaloba ve věci samé následně podaná k soudu téhož členského státu“

I – Úvod

1. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Landgericht Stralsund (Zemský soud ve Stralsundu, Německo), se týká nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech², konkrétněji pak v podstatě výkladu jeho čl. 30 odst. 1 ve spojení s článkem 27 téhož nařízení³.
2. Tato žádost byla podána ve sporu mezi německou společností a několika francouzskými společnostmi, který se týká případné odpovědnosti prvně jmenované společnosti za závadu na lodi, kterou tato společnost vyrobila a prodala jedné z posledně jmenovaných společností. Tato závada se stala předmětem několika soudních řízení vedených před různými soudy členských států.

1 — Původní jazyk: francouzština.

2 — Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42.

3 — Úvodem je třeba upřesnit, že Úmluva o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech podepsaná v Bruselu dne 27. září 1968 (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32), ve znění následujících úmluv o přistoupení nových členských států k této úmluvě (dále jen „Bruselská úmluva“), která byla nahrazena nařízením č. 44/2001, zavádí v článku 21 pravidlo obdobné tomu, které je obsaženo v článku 27 zmíněného nařízení, avšak neobsahuje žádné ustanovení, které by bylo obdobné článku 30 téhož nařízení. Judikatura Soudního dvora týkající se výkladu výše uvedené úmluvy lze vztáhnout i na výklad nařízení č. 44/2001, pokud jsou jejich ustanovení v podstatě rovnocenná (zejména rozsudek ze dne 25. října 2011, eDate Advertising a další, C-509/09 a C-161/10, EU:C:2011:685, bod 39).

3. Nejprve došlo k tomu, že původní kupující dotčené lodi podal na základě článku 145 code de procédure civile (francouzský občanský soudní řád; dále jen „CPC“) k francouzskému soudu návrh na zahájení řízení o dokazování znaleckým posudkem za účelem prokázat skutečnosti, z nichž by mohla vycházet následná žaloba, přičemž toto opatření představuje důkazní opatření zpravidla označované jako „*in futurum*“⁴.

4. Po předložení znaleckého posudku, k němuž došlo o tři roky později, podal německý prodejce a výrobce k předkládajícímu soudu negativní určovací žalobu, jejímž prostřednictvím se domáhal toho, aby bylo prohlášeno, že žalované v původním řízení proti němu nemohou v souvislosti s dotčenou lodí uplatnit žádný nárok. Po uplynutí několika týdnů od uvedeného podání podal původní kupující žalobu ve věci samé⁵ u druhého francouzského soudu, v níž se domáhal náhrady škody, kterou údajně utrpěl, a vrácení nákladů na řízení o dokazování znaleckým posudkem.

5. Předkládající soud pokládá otázku, zda i přesto, že posledně uvedená žaloba byla podána až po žalobě, o níž sám rozhoduje, měl přece jen přerušit řízení jakožto „soud, u něhož bylo řízení zahájeno později“ ve smyslu článku 27 nařízení č. 44/2001, a to s ohledem na řízení vedené za účelem porízení důkazu, které bylo zahájeno ve Francii o několik let dříve, než byla podána žaloba, o níž právě rozhoduje. Domnívá se totiž, že takové důkazní řízení by mohlo tvořit jeden celek s řízením o žalobě ve věci samé následně podané v témže členském státě, neboť na sebe z věcného hlediska vzájemně navazují.

6. Žádá proto Soudní dvůr, aby určil, zda v případě možné překážky litispendence může návrh podaný k soudu členského státu, který nařídil důkazní opatření před konáním hlavního řízení, představovat „návrh na zahájení řízení nebo jinou rovnocennou písemnost“ ve smyslu čl. 30 bodu 1 tohoto nařízení, a to ve vztahu k žalobě ve věci samé, která byla následně podána u jiného soudu v témže členském státě.

7. S ohledem na níže uvedené úvahy mám za to, že články 27 a 30 nařízení č. 44/2001 by měly být vykládány ve vzájemné souvislosti a že otázka položená v projednávané věci by měla být zodpovězena záporně.

II – Právní rámec

A – Unijní právo

8. Na projednávanou věc je použitelné *ratione temporis* nařízení č. 44/2001⁶.

4 — Tímto způsobem označuje dokazování nařízené mimo hlavní líčení zejména Cour de cassation (francouzský Kasační soud) (viz zejména rozsudky 2. občanskoprávního senátu ze dne 23. června 2016, č. 15-19.671, a obchodního senátu ze dne 16. února 2016, č. 14-25.340, které jsou dostupné na následující internetové adrese:), aby jej odlišil od dokazování nařízeného během soudního řízení (viz zejména Combes, G., a Ménétrey, S., „Incidents de procédure, Mesures d’instruction, Dispositions générales“, JurisClasseur Procédure civile, svazek 634, 2016, bod 12, jakož i body 49 a násl.).

5 — Pojem „řízení ve věci samé“ musí být v této souvislosti chápán jakožto každé řízení směřující k vydání pravomocného rozhodnutí o dotčených nárocích a závazcích, bez ohledu na to, zda má pozitivní povahu (například přiznání náhrady škody) nebo negativní povahu (například prohlášení týkající se neexistence odpovědnosti), na rozdíl od pouhých prozatímních rozhodnutí nebo rozhodnutí týkajících se pouze procesních pravidel nebo pravidel příslušnosti.

6 — Je pravda, že nařízení č. 44/2001 bylo zrušeno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1). Přesto je však v projednávané věci i nadále použitelné první z těchto nařízení, neboť řízení probíhající u předkládajícího soudu bylo zahájeno před 10. lednem 2015, kdy se stalo použitelným druhé nařízení (viz články 66 a 81 nařízení č. 1215/2012). Viz rovněž Beraudo, J.-P., a Beraudo, M.-J., „Convention de Bruxelles, conventions de Lugano et règlements (CE) n° 44/2001 et (UE) no 1215/2012 – Compétence – Règles de procédure ayant une incidence sur la compétence“, JurisClasseur Europe, svazek 3030, 2015, bod 62, v němž je upřesněno, že nařízení č. 44/2001 musí být použito, pokud bylo nejméně jedno z řízení, jež mohou zakládat překážku litispendence, zahájeno před tímto datem.

9. V bodě 15 odůvodnění tohoto nařízení se stanoví, že „[v] zájmu harmonického výkonu spravedlnosti je nezbytné minimalizovat možnost souběžných řízení a zajistit, aby ve dvou členských státech nebyla vydána vzájemně si odporující rozhodnutí. Musí existovat jasný a účinný mechanismus pro řešení souběžně probíhajících řízení a rovněž pro zamezení obtíží vyplývajících z vnitrostátních rozdílů, pokud jde o stanovení doby, kdy se věc považuje za projednávanou. Pro účely tohoto nařízení by měla být tato doba stanovena samostatně“.

10. Součástí kapitoly II nařízení č. 44/2001, jejímž předmětem je „Příslušnost“, je oddíl 9, který je nadepsán „Překážka litispence a závislá řízení“.

11. Článek 27 uvedeného nařízení, který se nachází v témže oddílu, stanoví toto:

„1. Je-li u soudů různých členských států zahájeno řízení v téže věci mezi týmiž stranami, přeruší soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, bez návrhu řízení až do doby, než se určí příslušnost soudu, který řízení zahájil jako první.

2. Jakmile je určena příslušnost soudu, u něhož bylo řízení zahájeno jako první, prohlásí se soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, za nepříslušný ve prospěch prvního soudu.“

12. V témže oddíle 9 se nachází čl. 30 bod 1, který zní takto:

„Pro účely tohoto oddílu se okamžikem, kdy bylo zahájeno řízení, rozumí

1) okamžik, kdy byl u soudu podán návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost, za předpokladu, že žalobce následně neopomene učinit kroky nezbytné k řádnému doručení písemnosti žalovanému [...]“

13. Článek 31, který je součástí oddílu 10 zmíněného nařízení, nadepsaného „Předběžná a zajišťovací opatření“, stanoví, že „[p]ředběžná nebo zajišťovací opatření, která jsou upravena právem jednoho členského státu, je možné u soudů tohoto státu navrhnout i tehdy, kdy je pro rozhodnutí ve věci samé příslušný na základě tohoto nařízení soud jiného členského státu“.

B – Francouzské právo

14. Článek 145 CPC, který je součástí knihy I, nadepsané „Ustanovení společná pro všechny soudy“, hlavy VII, nadepsané „Provádění důkazů“, podtitulu II, nadepsaného „Důkazní opatření“, tohoto soudního řádu, stanoví, že „[e]xistuje-li oprávněný důvod k tomu, aby byly před konáním hlavního řízení zajištěny nebo sestaveny důkazy o skutečnostech, na nichž by mohlo záviset vyřešení sporu, mohou být na návrh kterékoli zúčastněné strany, v rámci žaloby nebo návrhu na předběžné opatření, nařízena legálně přípustná důkazní opatření“.

III – Spor v původním řízení, předběžná otázka a řízení před Soudním dvorem

15. Z předkládacího rozhodnutí a ze spisu předaného Soudnímu dvoru vyplývá, že HanseYachts AG je společnost zabývající se výrobou a prodejem lodí, která má sídlo v Greifswaldu (Německo), obci podléhající místní příslušnosti předkládacího soudu.

16. Na základě smlouvy ze dne 14. dubna 2010 prodala HanseYachts společnosti Port d’Hiver Yachting SARL, jejíž sídlo se nachází ve Francii, motorovou jachtu, kterou sama vyrobila a která byla dne 18. května 2010 dodána v Greifswaldu a následně přepravena do Francie.

17. Port d'Hiver Yachting tuto jachtu dále prodala Société Maritime C te d'Azur (dále jen „SMCA“), která m  rovn  sídlo ve Francii.

18. Dne 1. srpna 2011 uzavřely HanseYachts a Port d'Hiver Yachting distribuční smlouvu, která obsahuje doložku o p slnosti soudů v Greifswaldu, určuje jako rozhodn  hmotn  právo n meck  právní předpisy a stanoví, že tato smlouva nahrazuje ve vztahu mezi smluvními stranami veřker  předchozí p semn  či u stn  ujednání.

19. V návaznosti na závadu na jednom z motorů jachty, která byla zjiřt na v měsíci srpnu 2011, podala SMCA k tribunal de commerce de Marseille (obchodní soud v Marseille, Francie) návrh na p edběžn  opatření, kter  byl společnosti Port d'Hiver Yachting doručen dne 22. z r  2011 a jehož prostřednictvím se domáhala znaleckého posudku před hlavním r zen m na základě článku 145 CPC. Její návrh směřoval rovn  proti společnosti Volvo Trucks France jakožto výrobci zm n n ch motorů.

20. V roce 2012 do r zení dobrovoln  vstoupila Compagnie Generali IARD SA (dále jen „Generali IARD“) jakožto pojistitel společnosti Port d'Hiver Yachting. Během roku 2013 do r zení vstoupila rovn  HanseYachts jakožto výrobce dot en  lodi.

21. Znalec, jehož jmenoval tribunal de commerce de Marseille (obchodní soud v Marseille), předložil svůj kone n  posudek dne 18. z r  2014.

22. Dne 21. listopadu 2014 podala HanseYachts negativní určovací žalobu k Landgericht Stralsund (Zemsk  soud ve Stralsundu), jejímž prostřednictvím se domáhala toho, aby bylo prohl řeno, že Port d'Hiver Yachting, SMCA a Generali IARD věci n  nemohou v souvislosti s dotčenou lod  uplatnit  adnou pohledávku.

23. Dne 15. ledna 2015 podala SMCA proti společnostem Port d'Hiver Yachting, Volvo Trucks France a HanseYachts k tribunal de commerce de Toulon (obchodní soud v Toulonu, Francie) žalobu v ní navrhla, aby bylo zm n n m společnostem uloženo nahradit spole n  a nerozd ln  škodu, kterou j  údajn  způsobilasporn  závada, a nahradit jež náklady na r zení o dokazování znaleckým posudkem.

24. Vzhledem k tomu, že  alovan  v původním r zen  vznesly námitku p ek zky litispendence podle článku 27 nařízení č. 44/2001, předkládající soud se táže, zda v souladu s odstavcem 1 tohoto článku musí jakožto „soud, u něhož bylo r zení zahájeno později“, přerušit r zení až do doby, než se ur  p slnost tribunal de commerce de Toulon (obchodní soud v Toulonu⁷, nebo zda má mít naopak za to, že představuje „soud, který r zení zahájil jako první“ ve smyslu tohoto ustanovení, a zda má tud z prohl řit žalobu podanou v původním r zen  za p pustnou⁸ a provést přezkum jež opodstatněnosti.

25. Předkládající soud má za to, že posledn  jmenovan  postup by měl být uplatněn, pokud Soudní dvůr rozhodne, že r zení před francouzskými soudy bylo zahájeno až v roce 2015, kdy dořlo k podání žaloby ve věci samé před tribunal de commerce de Toulon (obchodní soud v Toulonu), tj. až poté, co bylo v roce 2014 zahájeno r zení u předkládajícího soudu.

7 — Předkládající soud odkazuje na rozsudek ze dne 3. dubna 2014, Weber (C-438/12, EU:C:2014:212, body 49 a násl.), p i em z by podle něj nemělo dojít k tomu, že by rozhodnutí ve věci samé vydan  zm n n m francouzsk m soudem nebylo uznáno v ostatních členských státech. Má za to, že tomu nebrání  adn  v lu n  p slnost německých soudů a že  alobkyn  v původním r zen  (HanseYachts) a  alobkyn  ve francouzsk m r zen  (SMCA) nejsou vázány  adnou doložkou o soudní p slnosti. Francouzsk  soudy by mohly podle min n  předkládajícího soudu vyvodit svou p slnost z  . 5 bodu 3 nařízení č. 44/2001, neboť ke škodn  události dořlo ve Francii.

8 — Zm n n  soud zastává názor, že m  mezinárodní p slnost na základě č. 5 bodu 1 nařízení č. 44/2001, kter  je pou iteln  ve smluvní oblasti.

26. Naproti tomu první postup by mohl být nutný, pokud by bylo rozhodnuto v tom smyslu, že za „návrh na zahájení řízení nebo jinou rovnocennou písemnost“, jež by byl považován za podaný k francouzským soudům, ve smyslu čl. 30 bodu 1 nařízení č. 44/2001, nemá být považováno výše uvedené podání žaloby, nýbrž návrh na zahájení řízení o dokazování znaleckým posudkem, který byl podán v roce 2011 k tribunal de commerce de Marseille (obchodní soud v Marseille).

27. Předkládající soud je toho názoru, že jsou splněny podmínky litispendence uvedené v čl. 27 odst. 1 zmíněného nařízení, neboť žaloba ve věci samé, která byla podána u tribunal de commerce de Toulon (obchodní soud v Toulonu), a žaloba projednávaná u předkládajícího soudu byly podány na základě stejného důvodu, se stejným předmětem a mezi týmiž stranami.

28. Za těchto okolností se Landgericht Stralsund (Zemský soud ve Stralsundu) rozhodnutím ze dne 8. ledna 2016, došlým Soudnímu dvoru dne 18. ledna 2016, rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Pokud procesní předpisy členského státu stanoví samostatné důkazní řízení, v němž soud nařizuje vypracování znaleckého posudku (v projednávané věci ‚expertise judiciaire‘ podle francouzského práva), a pokud se v tomto členském státu uskuteční takové samostatné důkazní řízení a následně je v tomtéž členském státu mezi stejnými stranami podána žaloba vycházející ze závěrů samostatného důkazního řízení:

Je v tomto případě již podání, kterým je zahájeno samostatné důkazní řízení, ‚návrhem na zahájení řízení nebo jinou rovnocennou písemností‘ ve smyslu čl. 30 bodu 1 nařízení (ES) 44/2001? Nebo je třeba jako ‚návrh na zahájení řízení nebo jinou rovnocennou písemnost‘ kvalifikovat teprve úkon, kterým je podána žaloba?“

29. Písemná vyjádření předložily HanseYachts, Port d’Hiver Yachting, SMCA a Generali IARD, jakož i Evropská komise. Francouzská vláda písemně zodpověděla otázky, které jí zaslal Soudní dvůr na základě čl. 61 odst. 1 svého jednacího řádu. Ve věci nebylo nařízeno jednání.

IV – Analýza

A – Úvodní poznámky

30. Dříve, než podrobím otázku položenou Soudnímu dvoru zevrubné analýze, uvedu několik úvah, v nichž vymezím hranice, ve kterých se bude tento přezkum pohybovat.

31. Zaprvé je třeba poukázat na to, že navzdory údajům, jež poskytl v této souvislosti předkládající soud⁹, a námitkám, jež v tomto ohledu vznesli někteří zúčastnění, kteří předložili Soudnímu dvoru vyjádření, není Soudnímu dvoru v projednávané věci předložena k posouzení problematika jednotlivých důvodů mezinárodní příslušnosti předkládajícího soudu a tribunal de commerce de Toulon (obchodní soud v Toulonu), a to zejména proto, že v projednávané věci existuje doložka o soudní příslušnosti¹⁰.

9 — Viz poznámky pod čarou 7 a 8 tohoto stanoviska.

10 — Komise pochybuje o tom, zda by doložka přiznávající příslušnost soudům v Greifswaldu, která je součástí distribuční smlouvy uzavřené mezi společnostmi HanseYachts a Port d’Hiver Yachting v roce 2011, mohla mít zpětnou účinnost ve vztahu ke smlouvě o prodeji, kterou zmíněné společnosti podepsaly v roce 2010, a zda by bylo možné se této doložky dovolávat vůči SMCA, tj. druhé žalované, která nemá žádný smluvní vztah s žalobkyní v původním řízení. Tyto skutečnosti, jež vyplývají z okolností sporu v původním řízení, musí nicméně posoudit předkládající soud, a nikoliv Soudní dvůr v rámci řízení uvedeného v článku 267 SFEU (zejména rozsudky ze dne 25. října 2012, Folien Fischer a Fofitec, C-133/11, EU:C:2012:664, bod 24, a ze dne 25. dubna 2013, Asociația Accept, C-81/12, EU:C:2013:275, bod 41).

32. Náleží tedy oběma těmto vnitrostátním soudům, aby se vyjádřily ke své vlastní příslušnosti s ohledem na okolnosti sporu v původním řízení a v souladu s pravidly unijního práva upravujícími příslušnost, zde konkrétně s pravidly obsaženými v nařízení č. 44/2001, jak jsou tato pravidla vykládána v související judikatuře Soudního dvora¹¹.

33. Konkrétněji bych rád připomněl, že účelem mechanismu pro řešení souběžně probíhajících řízení uvedeného v článku 27 nařízení č. 44/2001 není určit rozdíl, či dokonce hierarchii mezi jednotlivými příslušnostmi, jež toto nařízení stanoví, a že toto procesní pravidlo, podle něhož má mít přednost případná příslušnost soudu, který zahájil řízení jako první, se zakládá výlučně na chronologické posloupnosti, v níž byl k příslušným soudům podán podnět k zahájení řízení¹².

34. Z ustálené judikatury navíc vyplývá, že je výlučně věcí předkládajícího soudu, aby s ohledem na zvláštní okolnosti věci, kterou projednává, posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vynesení svého rozsudku, tak i relevantnost otázky položené Soudnímu dvoru¹³.

35. V této souvislosti postačí uvést, že ve světle okolností sporu v původním řízení, popsaných předkládajícím soudem – zvláště s ohledem na místo, kde bylo dotčené zboží zřejmě dodáno výrobcem a prodejcem (HanseYachts) prvnímu kupujícímu (Port d’Hiver Yachting)¹⁴ – není namístě se *prima facie* domnívat, že by rozhodnutí, jímž předkládající soud uznal svou mezinárodní příslušnost přinejmenším ve vztahu k výše uvedeným stranám, bylo zjevně nepodložené a že by položená předběžná otázka byla irelevantní a její zodpovězení tedy nepotřebné pro vyřešení projednávaného sporu¹⁵.

36. Zadržím bych rád zdůraznil, že s ohledem na různé postoje k otázce vnitrostátních právních předpisů použitelných v projednávaném případě, a zvláště pokud jde o otázku právního režimu důkazních opatření *in futurum* stanovených v článku 145 CPC, jež zastávají předkládající soud a zúčastnění, kteří předložili vyjádření, není věcí Soudního dvora, aby vyřešil otázku správného výkladu vnitrostátních právních ustanovení členského státu¹⁶.

37. V řízení o předběžné otázce je totiž Soudní dvůr oprávněn rozhodovat pouze o výkladu nebo platnosti unijních aktů uvedených v článku 267 SFEU¹⁷. Soudní dvůr má poskytnout vnitrostátním soudům užitečnou odpověď, která jim umožní vyřešit spor v původním řízení, přičemž jim může v duchu vzájemné spolupráce poskytnout taková vodítka, jež považuje za nezbytná a jež se opírají o veškeré skutečnosti, které mu byly předloženy¹⁸. V případě nejistoty ohledně obsahu dotčených ustanovení vnitrostátního práva se Soudní dvůr snaží rozhodnout i s přihlédnutím k tomuto faktoru¹⁹.

11 — Z ustálené judikatury konkrétně vyplývá, že existuje-li překážka litispendence, posouzení příslušnosti soudu, který zahájil řízení jako první, je v zásadě věcí tohoto soudu, nikoli soudu, u něhož bylo řízení zahájeno později (viz zejména rozsudek ze dne 27. června 1991, Overseas Union Insurance a další, C-351/89, EU:C:1991:279, body 25 a 26).

12 — Viz zejména rozsudek ze dne 22. října 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen a Aertssen Terrasements (C-523/14, EU:C:2015:722, bod 48).

13 — Viz zejména rozsudky ze dne 27. února 2014, Cartier parfums-lunettes a Axa Corporate Solutions assurances (C-1/13, EU:C:2014:109, body 24 a násl.), a ze dne 3. dubna 2014, Weber (C-438/12, EU:C:2014:212, body 33 a násl.).

14 — Viz body 15 a 16 tohoto stanoviska.

15 — Je třeba připomenout, že Soudní dvůr může odmítnout rozhodnutí o předběžné otázce jako nepřijatelné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva je hypotetický a nemá žádný význam pro vyřešení sporu v původním řízení (zejména rozsudky ze dne 22. května 2014, Érsekcsanádi Mezőgazdasági, C-56/13, EU:C:2014:352, body 36 až 38, a ze dne 6. listopadu 2014, Cartiera dell’Adda, C-42/13, EU:C:2014:2345, bod 29).

16 — Tento úkol náleží výlučně vnitrostátním soudům (zejména rozsudky ze dne 15. ledna 2013, Križan a další, C-416/10, EU:C:2013:8, bod 58, a ze dne 11. září 2014, Essent Belgium, C-204/12 až C-208/12, EU:C:2014:2192, bod 52). Je třeba poukázat na zvláštnost projednávané věci, která spočívá v tom, že předkládajícím soudem je německý soud, zatímco procesní pravidla, jejichž znění je předmětem diskuse mezi účastníky řízení, nevyplývají z německého práva, nýbrž z práva francouzského, jehož obsah a působnost nemusí předkládající soud nutně znát. Soudnímu dvoru nicméně nepřísluší, aby posuzoval, zda výklad těchto pravidel, který podává tento soud, je správný (rozsudek ze dne 13. prosince 2012, Caves Krier Frères, C-379/11, EU:C:2012:798, bod 36).

17 — Zejména rozsudek ze dne 22. května 2014, Érsekcsanádi Mezőgazdasági (C-56/13, EU:C:2014:352, bod 53).

18 — Zejména rozsudky ze dne 24. února 2015, Grünwald (C-559/13, EU:C:2015:109, bod 32), a ze dne 13. července 2016, Pöpperl (C-187/15, EU:C:2016:550, bod 35).

19 — Zejména rozsudek ze dne 17. ledna 2013, Zakaria (C-23/12, EU:C:2013:24, bod 30).

38. A konečně Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že pojmy obsažené v nařízení č. 44/2001 musí být v zásadě vykládány autonomně, tj. nikoli podle právních systémů členských států, nýbrž s přihlédnutím ke konkrétním cílům ustanovení obsažených v tomto nástroji, s cílem zaručit jednotné používání těchto ustanovení²⁰. Výklad pravidel příslušnosti zavedených tímto nařízením, zvláště pak pravidel obsažených v člancích 27 a 30 tohoto nařízení, nesmí tedy záviset na pojetích zastávaných jednotlivými zákonodárci nebo pojetích, jež byla přijata v judikatuře uvedených států²¹, ani na zvláštních okolnostech sporu v původním řízení²².

B – K dosahu otázky položené Soudnímu dvoru

39. Podstatou předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda v případě, že právo členského státu stanoví důkazní řízení, které umožňuje vypracování znaleckého posudku před hlavním řízením, a že je v témže státě mezi týmiž účastníky následně podána žaloba ve věci samé, která vychází z výsledků výše uvedeného důkazního řízení, má být za „návrh na zahájení řízení nebo jinou rovnocennou písemnost“ ve smyslu čl. 30 bodu 1 nařízení č. 44/2001 považován návrh na zahájení důkazního řízení nebo až úkon, jímž byla podána žaloba ve věci samé.

40. Předkládající soud se zřejmě přiklání k prvnímu z výše uvedených úhlů pohledu, který odpovídá pojetí zastávanému všemi třemi žalovanými v původním řízení, zatímco HanseYachts a Komise obhajují druhý postoj²³, který podle mého mínění představuje správný výklad.

41. Stejně jako Komise považují za nutné, aby Soudní dvůr z níže uvedených důvodů změnil znění otázky, která mu byla položena.

42. Nejprve bych rád připomněl, že Soudnímu dvoru přísluší v rámci postupu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného článkem 267 SFEU poskytnout vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen. Z tohoto hlediska Soudnímu dvoru přísluší případně přeformulovat otázky, které jsou mu položeny²⁴. Kromě toho mu přísluší, aby v rámci všech poznatků poskytnutých tímto soudem, a zejména odůvodnění předkládacího rozhodnutí, určil ustanovení unijního práva, která s přihlédnutím k předmětu sporu, který před ním probíhá, vyžadují výklad, a to i v případě, že znění předběžných otázek na tato ustanovení neodkazuje²⁵.

43. V projednávané věci se sice předběžná otázka z formálního hlediska přímo týká pouze čl. 30 bodu 1 nařízení č. 44/2001, avšak tato okolnost nebrání Soudnímu dvoru, aby poskytl předkládajícímu soudu veškeré prvky výkladu unijního práva, které mu mohou umožnit rozhodnout ve věci, která před ním probíhá.

20 — Toto řešení autonomního výkladu je zastáváno Soudním dvorem dlouhodobě (viz zejména rozsudek ze dne 8. prosince 1987, Gubisch Maschinenfabrik, 144/86, EU:C:1987:528, body 6 a 11, který se týká pojmu litispendence ve smyslu článku 21 Bruselské úmluvy, jemuž v podstatě odpovídá článek 27 nařízení č. 44/2001) a je pravidelně potvrzováno (viz zejména rozsudek ze dne 28. července 2016, Siemens Aktiengesellschaft Österreich, C-102/15, EU:C:2016:607, bod 30, který se týká výkladu ustanovení obsažených v nařízení č. 44/2001).

21 — Je třeba uvést, že zúčastnění, kteří předložili Soudnímu dvoru vyjádření, vznesli v projednávané věci nejrůznější argumenty vnitrostátní povahy.

22 — Generální advokát N. Jääskinen ve svém stanovisku předneseném ve věci Purrucker (C-296/10, EU:C:2010:578, bod 89), která se rovněž týkala výkladu pravidel soudní příslušnosti vycházejících z unijního práva, správně zdůraznil, že „přístup přijatý Soudním dvorem [musí být] neutrální a objektivní a nemůže přihlížet k nahodilostem jak skutkovým, tak procesním či právním, které jsou vlastní sporu v původním řízení. Okolnosti projednávané věci [...] nemohou rozhodujícím způsobem určovat přijaté řešení“.

23 — Francouzská vláda nezaujala v tomto ohledu žádné stanovisko, přičemž je třeba připomenout, že v projednávané věci nepředložila písemné vyjádření, avšak zodpověděla otázky položené Soudním dvorem, které se týkaly znění francouzských právních předpisů, konkrétněji důkazních opatření stanovených v článku 145 CPC.

24 — Zejména rozsudky ze dne 4. června 2015, Brasserie Bouquet (C-285/14, EU:C:2015:353, bod 15), a ze dne 20. října 2016, Danqua (C-429/15, EU:C:2016:789, bod 36).

25 — Zejména rozsudky ze dne 13. února 2014, Airport Shuttle Express a další (C-162/12 a C-163/12, EU:C:2014:74, body 30 a 31), a ze dne 3. července 2014, Gross (C-165/13, EU:C:2014:2042, bod 20).

44. Z odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce totiž vyplývá, že aby bylo možné určit, zda je předkládající soud povinen přerušit řízení podle článku 27 nařízení č. 44/2001, je nutné zjistit, zda se má v takové situaci, jaká nastala ve sporu v původním řízení, tento soud považovat za „soud, u něhož bylo řízení zahájeno později“ ve smyslu výše uvedeného ustanovení, s ohledem na okamžik – který má určit Soudní dvůr na základě zmíněného článku 30 – kdy byl podán k francouzskému soudu návrh na zahájení řízení mezi týmiž účastníky řízení, který má podle předkládajícího soudu tentýž předmět a důvod. Podle mého mínění je tedy nutné podat výklad článků 27 a 30 tohoto nařízení v jejich vzájemném spojení.

45. Naproti tomu nepovažuji za užitečné, aby byl v projednávané věci definován samotný pojem „předběžná a zajišťovací opatření“ ve smyslu článku 31 nařízení č. 44/2001, neboť předkládající soud v závěru svého rozhodnutí pouze navrhuje případně přihlídnout k judikatuře Soudního dvora, která se týká tohoto pojmu, pro účely výkladu *per analogiam* článku 30 tohoto nařízení²⁶.

46. S ohledem na tyto skutečnosti mám za to, že cílem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce je v podstatě zjistit, zda v případě možné překážky litispendence může být okamžik, kdy bylo zahájeno řízení o nařízení důkazního opatření před hlavním řízením, považován ve smyslu čl. 30 bodu 1 nařízení č. 44/2001 za „okamžik, kdy bylo zahájeno řízení“ u soudu, který má rozhodnout o návrhu ve věci samé, který byl v témže členském státě podán v návaznosti na výsledek uvedeného důkazního opatření, vzhledem k tomu, že by důkazní řízení a následný návrh ve věci samé mohli představovat jeden procesní celek.

47. Pokud bude takovýto výklad odmítnut, což navrhuji, konkrétním důsledkem bude to, že za soud, „který řízení zahájil jako první“, ve smyslu článku 27 zmíněného nařízení, musí být považován soud jiného členského státu, kterému – jako ve sporu v původním řízení – byla podána žaloba ve věci samé po ukončení důkazního řízení, avšak před tím, než byl podán výše uvedený návrh ve věci samé, podaná mezi týmiž stranami s týmiž předmětem a důvodem.

48. Dříve, než se začnu zabývat požadovaným výkladem, považuji za nutné potvrdit správnost předběžných závěrů předkládajícího soudu, podle nichž by mohla za takových okolností, jaké nastaly ve sporu, který u tohoto soudu probíhá, existovat překážka litispendence ve smyslu posledně jmenovaného článku.

C – K možné existenci překážky litispendence ve světle článku 27 nařízení č. 44/2001

49. Za účelem odůvodnění své předběžné otázky vychází Landgericht Stralsund (Zemský soud ve Stralsundu) z předpokladu, že řízení, které u něj probíhá, by mohlo být ve střetu s řízením o žalobě ve věci samé, které bylo zahájeno u tribunal de commerce de Toulon (obchodní soud v Toulonu), a že pravidla upravující překážku litispendence, která jsou obsažena v článku 27 nařízení č. 44/2001, ukládají zmíněnému německému soudu povinnost přerušit řízení, neboť představuje „soud, u něhož bylo řízení zahájeno později“, pokud lze mít za to, že výše uvedená žaloba se odvíjí od důkazního řízení zahájeného před tribunal de commerce de Marseille (obchodní soud v Marseille), s nímž tvoří jeden celek.

50. Naproti tomu v případě, že by obě tato francouzská řízení byla naopak považována za dva samostatné celky, má předkládající soud podle mého mínění za to, že by nebyl povinen přerušit řízení z důvodu překážky litispendence. S ohledem na poznatky vyplývající z unijního práva, jimiž se budu zabývat níže, se domnívám, že v takovéto situaci musí být povinnost přerušit řízení zcela jednoznačně

26 — Co se týče této vedlejší problematiky, viz body 77 a násl. tohoto stanoviska.

vyloučena, a to zaprvé proto, že francouzské řízení ve věci samé – je-li chápáno jako samostatný celek – bylo zahájeno až po německém řízení ve věci samé, a zadruhé proto, že francouzské důkazní řízení nemělo stejný důvod a předmět jako německé řízení ve věci samé, a navíc bylo v době jeho zahájení již ukončeno.

51. Rád bych totiž připomněl, že článek 27 nařízení č. 44/2001 upravuje výlučně takové případy překážky litispendence, kdy jsou u soudů různých členských států zahájena souběžná řízení, v nichž by mohla být vydána vzájemně si odporující rozhodnutí²⁷, tj. případy, kdy je „u soudů různých členských států zahájeno řízení v téže věci [s týmhž předmětem a důvodem] mezi týmiž stranami“. Ke způsobu, jakým má být vykládána tato trojí podmínka totožnosti stran, předmětu a důvodu, se již Soudní dvůr několikrát vyjádřil²⁸, přičemž zdůraznil, že tyto pojmy musí být vykládány autonomně a s ohledem na systematiku a cíle tohoto nařízení²⁹.

52. Pokud jde o první z těchto tří kumulativních kritérií, z judikatury Soudního dvora vyplývá, že toto kritérium je splněno, pokud jsou strany obou souběžných řízení stejné, bez ohledu na to, zda mají v každém z nich jiné procesní postavení³⁰.

53. V projednávané věci nezáleží na tom, že strana, která má před francouzskými soudy postavení žalobkyně, tj. SMCA, vystupuje u předkládajícího soudu jako žalovaná, což platí v obráceném pořadí i o společnosti HanseYachts³¹. Irelevantní je i okolnost, že totožnost stran není úplná, ale jen částečná, jako v projednávané věci, přičemž se nicméně rozumí, že v takovémto případě má soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, povinnost prohlásit se nepřislušným pouze tehdy, jestliže strany sporu vedeného před ním jsou též účastníky dříve zahájeného řízení s tím, že řízení mezi jinými účastníky může před tímto soudem pokračovat³².

54. V souvislosti s kritériem týkajícím se totožnosti důvodu Soudní dvůr upřesnil, že tento pojem musí být chápán v tom smyslu, že zahrnuje „skutečnosti a právní normy, které jsou uváděny jako základ návrhu“³³. Podmínkou týkající se totožnosti předmětu, který je definován jakožto „cíl sledovaný podáním návrhu“³⁴ – v širokém slova smyslu³⁵, se judikatura Soudního dvora v některých případech zabývá společně s předchozím kritériem³⁶.

27 — Bod 15 odůvodnění tohoto nařízení uvádí, že „[v] zájmu harmonického výkonu spravedlnosti je nezbytné minimalizovat“ riziko takovýchto souběžných řízení a že právě za tímto účelem byla přijata jednotná pravidla, jejichž cílem je umožnit snazší řešení problémů týkajících se překážky litispendence. Viz rovněž rozsudek ze dne 27. června 1991, Overseas Union Insurance a další (C-351/89, EU:C:1991:279, bod 16), který se týká Bruselské úmluvy.

28 — Jak uvádí Komise, je irrelevantní, že v německém znění článku 27 nařízení č. 44/2001, na rozdíl od jiných jazykových znění, nejsou obě posledně jmenovaná kritéria od sebe výslovně odlišena (viz rozsudek ze dne 8. prosince 1987, Gubisch Maschinenfabrik, 144/86, EU:C:1987:528, bod 14, který se týkal německého znění článku 21 Bruselské úmluvy, který odpovídá zmíněnému článku 27).

29 — Viz zejména rozsudek ze dne 22. října 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen a Aertssen Terrasements (C-523/14, EU:C:2015:722, bod 38).

30 — Viz zejména rozsudky ze dne 8. prosince 1987, Gubisch Maschinenfabrik (144/86, EU:C:1987:528, bod 13), a ze dne 22. října 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen a Aertssen Terrasements (C-523/14, EU:C:2015:722, bod 41).

31 — Převrácení procesních postavení je ostatně typickým rysem negativní určovací žaloby, kterou k předkládajícímu soudu podala HanseYachts usilující o vyvázání z odpovědnosti projednávané před tribunal de commerce de Toulon (obchodní soud v Toulonu). V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. října 2012, Folien Fischer a Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, bod 43).

32 — Viz rozsudek ze dne 6. prosince 1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, body 34 a násl.). V projednávané věci předkládající soud uvádí, že pokud by byl povinen přerušit řízení mezi HanseYachts a SMCA podle čl. 27 odst. 1 nařízení č. 44/2001, a to z důvodu překážky litispendence, využil by pravomoci, která mu je poskytnuta ustanovením čl. 28 odst. 1 zmíněného nařízení v tom smyslu, že by přerušil i řízení mezi HanseYachts a ostatními žalovanými, tentokrát z důvodu spojitosti obou řízení.

33 — Viz zejména rozsudky ze dne 8. prosince 1987, Gubisch Maschinenfabrik (144/86, EU:C:1987:528, bod 15), v němž měl Soudní dvůr za to, že souběžně probíhající řízení měla stejný důvod, neboť byla založena na „stejném smluvním vztahu“, a ze dne 14. října 2004, Mærsk Olie & Gas (C-39/02, EU:C:2004:615, bod 38), v němž Soudní dvůr naopak dospěl k závěru, že „právní pravidlo, které tvoří[lo] základ každé z obou žalob, [bylo] různé“.

34 — Viz zejména rozsudek ze dne 6. prosince 1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, bod 41). V rozsudku ze dne 8. května 2003, Gantner Electronic (C-111/01, EU:C:2003:257, bod 31), Soudní dvůr upřesnil, že pro účely posouzení totožnosti předmětu musí být zohledněna pouze tvrzení žalobců v souběžně probíhajících řízeních, nikoli důvody vznesené za účelem obrany.

35 — Viz zejména rozsudek ze dne 8. prosince 1987, Gubisch Maschinenfabrik (144/86, EU:C:1987:528, bod 17).

36 — Viz zejména rozsudek ze dne 25. října 2012, Folien Fischer a Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, bod 49), který se týká negativní určovací žaloby. V jiných rozsudcích jsou obě tato kritéria jasně rozlišována (zejména rozsudek ze dne 22. října 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen a Aertssen Terrasements, C-523/14, EU:C:2015:722, body 43 až 46).

55. V projednávané věci, jak uvádí předkládající soud, z výše uvedené judikatury vyplývá, že dvě posledně jmenovaná kritéria jsou splněna, co se týče překážky litispence, která by mohla nastat mezi takovým návrhem, jako je návrh podaný k tribunal de commerce de Toulon (obchodní soud v Toulonu) zejména proti HanseYachts, který směřuje k prohlášení, že žalovaný nese odpovědnost za škodu, a k tomu, aby byla žalovanému z tohoto důvodu uložena náhrada škody, a takovým návrhem, jako je návrh podaný k Landgericht Stralsund (Zemský soud ve Stralsundu) z podnětu HanseYachts, tj. návrhem podaným týž žalovaným, který směřuje k prohlášení, že tento žalovaný nenese za zmíněnou škodu odpovědnost, a to vzhledem k tomu, že jedno z těchto řízení je opakem druhého³⁷.

56. Výše uvedené konstatování nicméně nepředjímá způsob, jakým by měla být zodpovězena otázka položená předkládajícím soudem, neboť ta se konkrétněji týká toho, zda má být uvedený soud považován za „soud, u něhož bylo řízení zahájeno později“ ve smyslu článku 27 vykládaného ve spojení s článkem 30 nařízení č. 44/2001, za předpokladu, že by bylo možné důkazní řízení zahájené v jiném členském státě a řízení ve věci samé, jež bylo následně zahájeno v témže státě, považovat za jeden celek, což však dle mého názoru nelze³⁸.

57. Pro úplnost bych rád upřesnil, že podle mého názoru nelze konstatovat, že existuje totožnost důvodu a předmětu mezi řízením ve věci samé, jako je původní řízení směřující k tomu, aby byla prohlášena neexistence občanskoprávní odpovědnosti, a řízením o nařízení důkazního opatření před hlavním řízením, jako je řízení zahájené před tribunal de commerce de Marseille (obchodní soud v Marseille) za účelem dokazování znaleckým posudkem, a to i přesto, že obě tato řízení vycházejí z týchž skutkových okolností. Tato dvojí totožnost musí být podle mého mínění vyloučena, neboť právní normy, jichž se dovolávají žalobci, i cíle, jež žalobci sledují v obou těchto kategoriích řízení, jsou zcela odlišné, a to bez ohledu na konkrétní okolnosti projednávaného případu.

58. Jak uvádí Komise, jediným cílem důkazního řízení dotčeného v projednávané věci je nařídit důkazní opatření *in futurum*, které má zajistit nebo sestavit před konáním hlavního řízení důkazy o skutečnostech, z nichž by případně mohla vycházet následně podaná žaloba ve věci samé. I když může mít takovéto řízení kontradiktorní povahu³⁹, jeho konečný výsledek – v projednávané věci prokázání znaleckým posudkem – nicméně nezahrnuje meritorní posouzení dotčených nároků, které v projednávané věci spadají do oblasti občanskoprávní odpovědnosti. A naopak, řízení o žalobě ve věci samé, jako je řízení probíhající před předkládajícím soudem, směřuje ke konstatování, že žalobce nenese žádnou odpovědnost za škody způsobené závadou na lodi, kterou prodal. Žalobce se tudíž domáhá toho, aby bylo rozhodnuto o podstatě práva, čímž bude daný spor ukončen. Mám tedy za to, že v případě řízení, jejichž předměty jsou natolik rozdílné, nemůže existovat žádné riziko vydání vzájemně si odporujících rozhodnutí, z něhož vychází mechanismus týkající se překážky litispence stanovený v článku 27 nařízení č. 44/2001.

59. Výše uvedené zásadní rozdíly mezi důkazním řízením uskutečněným před zahájením hlavního řízení a řízením o žalobě ve věci samé vycházející z výsledků prvně uvedeného řízení nasvědčují podle mého mínění tomu, že i když předkládající soud navrhuje opak, není možné připustit, že by úkon vedoucí k zahájení tohoto prvně jmenovaného řízení představoval současně i návrh na zahájení uvedeného řízení o žalobě ve věci samé.

37 — Viz rozsudek ze dne 19. prosince 2013, NIPPONKOA Insurance (C-452/12, EU:C:2013:858, bod 42 a citovaná judikatura).

38 — V této souvislosti viz body 60 a násl. tohoto stanoviska.

39 — Pokud není řízení zahájeno v důsledku podání žaloby, nýbrž podání návrhu na předběžné opatření, tak jako tomu bylo před tribunal de commerce de Marseille (obchodní soud v Marseille).

D – K možnosti vykládat úkon vedoucí k zahájení důkazního řízení uskutečněného před hlavním řízením, ve světle článku 30 nařízení č. 44/2001, jako rovnocenný návrhu na zahájení následného řízení ve věci samé

60. K výkladu článku 30 nařízení č. 44/2001 ve spojení s článkem 27 téhož nařízení se již Soudní dvůr měl příležitost vyjádřit. Uvedl přitom, že zmíněné nařízení neupřesňuje, za jakých okolností je příslušnost soudu, u kterého bylo řízení zahájeno nejdříve, třeba považovat za „danou“ ve smyslu článku 27 uvedeného nařízení, jehož jediným cílem je zavést procesní pravidlo, které vychází z chronologické posloupnosti zahájení jednotlivých řízení u příslušných soudů, a že článek 30 nicméně definuje jednotným a autonomním způsobem okamžik, kdy se řízení „považuje za zahájené“, pro účely použití ustanovení uvedeného nařízení upravujících překážku litispendence⁴⁰.

61. Je třeba zdůraznit, jak vyplývá z úvodních slov článku 30 nařízení č. 44/2001, že hmotněprávní pravidlo zavedené tímto článkem se použije na veškerá ustanovení obsažená v oddíle 9 tohoto nařízení, tj. nejen na ustanovení použitelná v případech překážky litispendence, která jsou obsažena v článku 27 nařízení, ale i na ustanovení použitelná v případech souběžných řízení, která jsou součástí článku 28 nařízení, a na ustanovení obsažená v článku 29 nařízení, která se týkají konkrétní situace, kdy souběžná řízení vyplývají z výlučné příslušnosti více soudů. Znamená to, že výklad zmíněného článku 30, který bude podán, musí být přizpůsoben všem výše uvedeným situacím.

62. Argumenty, které v projednávané věci uvádí předkládající soud, aby odůvodnil jím prosazovaný široký výklad spočívající v zahrnutí důkazního řízení do řízení o žalobě ve věci samé následně podané v témže členském státě, vycházejí zaprvé ze znění článku 30 nařízení č. 44/2001, z něhož vyplývá, že řízení může být zahájeno nejen podáním „návrhu na zahájení řízení“, ale i podáním „jiné rovnocenné písemnosti“, kterou by podle mínění předkládajícího soudu mohla představovat písemnost podaná k soudu, který nařídil důkazní opatření *in futurum*.

63. Výše uvedený alternativní pojem nijak výrazně neosvětluje ani přípravné práce k nařízení č. 44/2001. Rád bych poukázal na to, že zmíněný pojem byl obsažen již v čl. 19 odst. 1 a 4 nařízení (ES) č. 1348/2000⁴¹, jehož znění vycházelo z mezinárodní úmluvy⁴². Vysvětlení k pojmu „jiná rovnocenná písemnost“ ve smyslu posledně jmenované úmluvy⁴³ a úvahy, které jsou uvedeny v jednom z rozsudků Soudního dvora v souvislosti s Bruselskou úmluvou⁴⁴, mě přivádějí k názoru, že hypotéza, kterou obhajuje předkládající soud, může jen stěží obstát.

40 — Rozsudek ze dne 22. října 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen a Aertssen Terrasements (C-523/14, EU:C:2015:722, body 56 a 57), který se týkal určení okamžiku, kdy se řízení považuje za zahájené ve smyslu výše uvedených článků, v případě, že jednotlivce podává k vyšetřujícímu soudci trestní oznámení s návrhem na přiznání náhrady škody v adhezním řízení.

41 — Nařízení Rady ze dne 29. května 2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech (Úř. věst. 2000, L 160, s. 37; Zvl. vyd. 19/01, s. 227). Zmíněný článek 19, který se týká případu, kdy se žalovaná strana nedostává k soudu, byl převzat i v aktu, jímž bylo nahrazeno nařízení č. 1348/2000, tj. v nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 (Úř. věst. 2007, L 324, s. 79).

42 — Návrh směrnice Rady předložený Komisí dne 26. května 1999, na jehož základě bylo přijato nařízení č. 1348/2000 [COM (1999) 219 final], uvádí, že článek 19 tohoto nařízení vychází z obsahu článků 15 a 16 Haagské úmluvy ze dne 15. listopadu 1965 o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních (viz bod 4.4 důvodové zprávy a poznámka k článku 19, které jsou součástí výše uvedeného návrhu).

43 — Stálý výbor Haagské konference mezinárodního práva soukromého ve své Praktické příručce k Haagské úmluvě (Manuel pratique sur le fonctionnement de la Convention Notification de La Haye) (Wilson & Lafleur, Montreal, 2006, body 66 a 276) rozlišuje návrhy na zahájení řízení od návrhů souvisejících s důkazním řízením a uvádí přitom, že „[v]ýraz ‚jiná rovnocenná písemnost‘ zahrnuje písemnosti, které mají stejné účinky jako návrhy na zahájení řízení, například předvolání v odvolacím řízení [nebo] návrh na vstup vedlejšího účastníka do řízení“.

44 — V rozsudku ze dne 14. října 2004, Mærsk Olie & Gas (C-39/02, EU:C:2004:615, bod 59), je uvedeno, že „usnesení prozatímně určující hranici odpovědnosti [které] je nejdříve přijato předběžně soudem na základě řízení bez účasti druhé strany, aby bylo následně předmětem kontradiktorní diskuse, [...] musí být považováno za procesní úkon rovnocenný návrhu na zahájení řízení ve smyslu článku 27 bodu 2 uvedené úmluvy“. Úkon vedoucí k obeslání za účelem zahájení řízení o nařízení důkazního opatření *in futurum* nelze podle mého mínění postavit na roveň takovému usnesení.

64. Především je třeba zdůraznit, že výrazy obsažené ve zmíněném článku 30 jsou použity v jednotném čísle, což podle mého mínění brání tomu, aby bylo přijato výše uvedené tvrzení. Tento článek totiž definuje okamžik, kdy „bylo zahájeno řízení“, a za tímto účelem odkazuje v bodě 1 i v bodě 2 na „okamžik, kdy byl u [příslušného] soudu podán návrh“⁴⁵, zatímco v jiných ustanoveních téhož nařízení jsou zmiňovány obecně „soudy“ členského státu⁴⁶.

65. Takto zvolenou terminologii nelze považovat za neutrální, zvláště pak s ohledem na takové okolnosti, jaké nastaly v projednávané věci, v níž je francouzský soud, u něhož bylo zahájeno důkazní řízení, jiný než ten, u kterého byla podána žaloba ve věci samé, která údajně z prvně jmenovaného řízení vychází. Skutečnost, že se oba tyto soudy nacházejí ve stejném členském státě, musí být s ohledem na pravidlo týkající se určení data zahájení řízení u konkrétního soudu, jako je pravidlo uvedené ve zmíněném článku 30, považována za irelevantní.

66. Zadruhé předkládající soud uvádí, že účelem článku 30 nařízení č. 44/2001 je zamezit tomu, aby účastníci řízení zneužívali rozdílů v řízení v rámci Unie. Riziko „manévrování“, na něž upozorňuje tento soud, nelze samozřejmě vyloučit⁴⁷, zvláště pak v případě takové negativní určovací žaloby, jaká byla podána v původním řízení⁴⁸. Přesto se však domnívám, že „forum shopping“ jako takový není nařízením č. 44/2001 zakázán a že procesní postup, pro nějž se rozhodla v projednávané věci HanseYachts, nemá zneužívající povahu.

67. Z bodu 15 odůvodnění nařízení č. 44/2001⁴⁹ a z legislativních prací předcházejících přijetí tohoto nařízení⁵⁰ vyplývá, že hlavním cílem, který byl sledován přijetím článku 30 tohoto nařízení, bylo zavést hmotněprávní pravidlo, které umožní snadno a jednotným způsobem určit okamžik zahájení soudního řízení a snížit tak obtíže a právní nejistotu vyplývající ze značné rozmanitosti právních předpisů, jimiž je určení tohoto okamžiku upraveno v členských státech⁵¹.

45 — Kurziva provedena autorem tohoto stanoviska.

46 — Zejména to platí o čl. 2 odst. 1, o čl. 5 bodu 6, o čl. 12 odst. 1, o čl. 16 odst. 2 a o čl. 22 bodu 4 tohoto nařízení. Jak uvádí Jenard, P., ve své zprávě o Bruselské úmluvě (Úř. věst. 1979, C 59, s. 22), tato ustanovení jsou v rozporu s pravidly mezinárodní příslušnosti obvykle označovanými jako „zvláštní“, neboť „přímo označují příslušný soud bez [povinného] odkazu na pravidla pro určení příslušnosti, jež jsou platná ve státě, v němž by se takový soud mohl nacházet“, s cílem určit mezi všemi soudy daného státu ten, který má rozhodnout určitý spor.

47 — Tento soud uvádí, že je-li v členském státu samostatně provedeno důkazní opatření, odpůrce, který se řízení o nařízení tohoto důkazního opatření účastní, je tím upozorněn na budoucí žalobu, která proti němu může být podána, přičemž je pravděpodobné, že se bude snažit zahájit řízení u soudu v jiném členském státě, které by pro něj mohlo být příznivější, což učinila v projednávané věci HanseYachts.

48 — Viz zpráva Komise Radě, Evropskému parlamentu a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o uplatňování nařízení č. 44/2001 [COM (2009) 174 final, body 3.4 a 3.5].

49 — Bod 15 odůvodnění uvádí, že „[m]usí existovat jasný a účinný mechanismus pro řešení souběžně probíhajících řízení, a rovněž pro zamezení obtíží vyplývajících z vnitrostátních rozdílů, pokud jde o stanovení doby, kdy se věc považuje za projednávanou. Pro účely tohoto nařízení by měla být tato doba stanovena samostatně“.

50 — Z důvodové zprávy návrhu Komise ze dne 14. července 1997 [COM (1999) 348 final], který byl základem pro přijetí nařízení č. 44/2001, vyplývá, že „samostatné stanovení doby, kdy se věc považuje za ‚projednávanou‘“ ve smyslu článků 27 a 28 tohoto nařízení mělo zejména „zapln[it] právní mezeru existující v Bruselské úmluvě“ a že jeho cílem bylo „dosáhnout souladu mezi jednotlivými procesními systémy a zajistit přitom jak rovnost zbraní žalobců na straně jedné, tak i ochranu proti případům zneužití řízení na straně druhé“ (viz s. 7, 20 a 21).

51 — Na tyto rozdíly mezi vnitrostátními pravidly Soudní dvůr upozornil v rozsudku ze dne 7. června 1984, Zelger (129/83, EU:C:1984:215, body 10 a násl.), který se týkal Bruselské úmluvy.

68. Obě skupiny kritérií uvedených v bodech 1 a 2 zmíněného článku 30 zavádějí jednotný mechanismus, který – jak uvádí HanseYachts – zabraňuje tomu, aby byly pojmy uvedené v tomto článku vykládány podle obsahu různých vnitrostátních právních předpisů⁵². Doporučuji proto, aby smysl ustanovení obsažených ve zmíněném článku 30 nebyl vykládán extenzivně, což bude v souladu s cíli týkajícími se jednotnosti a právní jistoty, jež tato ustanovení sledují⁵³.

69. Zatřetí předkládající soud uvádí na podporu svého tvrzení další praktické argumenty, které mi nicméně nepřipadají přesvědčivé. Tvrdí, že dokazování znaleckým posudkem, které v projednávané věci nařídil francouzský soud, je lépe přizpůsobeno hmotněprávním otázkám, které by mohly vyvstat v řízení ve věci samé vedeném ve Francii, a že je zapotřebí se vyhnout nákladům, jež by mohly být spojeny s případným vyslechnutím znalce v Německu. Mám za to, že zmíněné překážky rozhodně nemohou být považovány za nepřekonatelné a že výše uvedené úvahy nemohou mít přednost před úvahami vycházejícími ze znění a z cíle článku 30 nařízení č. 44/2001, které jsem uvedl v předchozích bodech.

70. Bude-li ostatně konstatováno, jak navrhuji⁵⁴, že ve smyslu článku 27 zmíněného nařízení nemá důkazní řízení před hlavním řízením stejný důvod a stejný předmět jako řízení o žalobě ve věci samé, lze podle mého mínění jen stěží připustit, že by návrh na zahájení prvně jmenovaného řízení mohl být přesto považován za „návrh na zahájení řízení nebo jinou rovnocennou písemnost“ ve smyslu článku 30 téhož nařízení, jímž nebo již bylo následně zahájeno řízení o žalobě ve věci samé vycházející z výsledků prvně jmenovaného řízení.

71. Neexistence procesní jednoty se jeví jako zřetelnější ve světle údajů, které souvisí se sporem v původním řízení. Jak totiž uvádí francouzská vláda i Komise, hypotézu o existenci věcné návaznosti mezi důkazním řízením stanoveným v článku 145 CPC a následně zahájeným řízením o žalobě ve věci samé vyvrací samotné znění výše uvedeného článku, v němž se výslovně uvádí, že dotýčný návrh na nařízení důkazního opatření musí být podán „před hlavním řízením“, a nikoliv v korelaci s žalobou⁵⁵.

72. Mou analýzu potvrzuje také skutečnost, že soud, který nařídil důkazní opatření *in futurum*, neřeší důsledky tohoto opatření, tj. v projednávané věci zohlednění znaleckého posudku. Jak totiž uvádí francouzská vláda, řízení vedené u tohoto soudu je v zásadě omezeno pouze na vydání rozhodnutí, jímž je vyhověno návrhu na nařízení takového opatření, nebo jímž se tento návrh zamítá. Toto rozhodnutí nezakládá navíc v hlavním řízení překážku věci pravomocně rozsouzené⁵⁶.

52 — Zmíněný článek 30 stanoví, že okamžikem, kdy bylo zahájeno řízení, se rozumí buď okamžik, kdy byl u soudu podán návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost, a to v případě členských států, v nichž musí být tento návrh následně doručen (bod 1), nebo okamžik, kdy je písemnost předána úřadu, který provádí doručení, a to v případě členských států, v nichž musí být tento návrh doručen před svým podáním soudu (bod 2). Viz rovněž rozsudek ze dne 22. října 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen a Aertssen Terrasements (C-523/14, EU:C:2015:722, bod 57), a per analogiam usnesení ze dne 16. července 2015, P (C-507/14, nezveřejněné, EU:C:2015:512, body 30 a násl.), a ze dne 22. června 2016, M. H. (C-173/16, EU:C:2016:542, body 24 až 28).

53 — Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu ze dne 26. listopadu 1997, nazvané „Cesta ke zvýšení účinnosti při získávání a výkonu rozhodnutí v Evropské unii“ [COM (97) 609 final], výslovně uvádělo, že začlenění takovéto jednotné definice umožní posílit právní jistotu a účinnost nástrojů použitelných v souvislosti s překážkou litispendence (viz s. 11, bod 15, a s. 35).

54 — Viz body 57 a násl. tohoto stanoviska.

55 — Francouzská vláda poukazuje na ustálenou judikaturu Cour de cassation (francouzský Kasační soud) (zejména na rozsudek 2. občanskoprávního senátu ze dne 5. února 2009, no 07-21.572, který je dostupný na následující internetové adrese:), podle níž musí být důkazní opatření *in futurum*, které bylo navrženo v době, kdy již probíhá řízení ve věci samé, prohlášeno za nepřipustné.

56 — Uvedená vláda upřesňuje, že v případě řízení o předběžném dokazování znaleckým posudkem, jako je řízení dotčené v projednávané věci, není již soud, který nařídil toto dokazování na základě článku 145 CPC, oprávněn k tomu, aby v řízení, které bylo u něj zahájeno, nařídil vypracování nového znaleckého posudku, ani k tomu, aby se vyjádřil k předloženému znaleckému posudku, neboť je výlučně věcí soudu rozhodujícího ve věci samé, aby takto nařízený znalecký posudek případně posoudil.

73. Po uskutečnění důkazního řízení navíc nemusí být podána žaloba ve věci samé, neboť zúčastněná osoba, která nemá povinnost žalobu podat, se může v návaznosti na důkazní opatření rozhodnout pro smírné narovnání sporu nebo upustit od jakéhokoli dalšího řízení proti svému odpůrci. I kdyby došlo k podání žaloby ve věci samé, může se tak stát před jiným soudem, což nastalo i v projednávaném případě, kdy dokazování znaleckým posudkem nařídil tribunal de commerce de Marseille (obchodní soud v Marseille), zatímco žaloba ve věci samé byla podána před tribunal de commerce de Toulon (obchodní soud v Toulonu)⁵⁷.

74. Stejně jako HanseYachts a Komise mám za to, že výše uvedené úvahy nemůže vyvrátit ani pravidlo týkající se pozastavení běhu promlčecí doby, které je uvedeno v článku 2239 code civil (francouzský občanský zákoník)⁵⁸ a na něž odkazují předkládající soud a Port d'Hiver Yachting s cílem poukázat na přímou souvislost mezi důkazním opatřením *in futurum* a následně podanou žalobou ve věci samé, neboť uvedené ustanovení nepotvrzuje údajnou existenci procesní jednoty⁵⁹.

75. Zastávám proto názor, že návaznost, na kterou poukazuje předkládající soud, v takovémto případě neexistuje. Zmíněný soud ostatně podle mého mínění připouští, že z právního hlediska je dotčené důkazní řízení odděleno od řízení o žalobě ve věci samé, zvláště pak ve světle článku 145 CPC⁶⁰, což vyplývá zejména ze znění jeho předběžné otázky, v níž sám uvádí, že prvně jmenované řízení je ve vztahu ke druhému řízení „samostatné“.

76. S ohledem na všechny výše uvedené poznatky mám tedy za to, že články 27 a 30 nařízení č. 44/2001 musí být vykládány ve vzájemném spojení, a sice v tom smyslu, že je-li v členském státě zahájeno řízení ve věci samé, které vychází z výsledků řízení o předběžném provedení důkazů *in futurum*, nelze mít za to, že toto řízení bylo zahájeno v okamžiku, kdy bylo v témže státě zahájeno řízení vedené za účelem výše uvedeného provedení důkazů. Znamená to, že soud jiného členského státu, u něhož bylo zahájeno řízení v téže věci a mezi těmiž stranami jako ve výše uvedeném řízení ve věci samé, a to v době před zahájením výše uvedeného důkazního řízení a po zahájení výše uvedeného řízení ve věci samé, není na základě výše uvedeného nařízení povinen přerušit řízení z důvodu existence překážky litispence, neboť není soudem, u něhož bylo řízení zahájeno později.

77. Jak jsem již uvedl výše⁶¹, nepovažuji za nutné, aby byl v projednávané věci podán výklad článku 31 nařízení č. 44/2001. Pro úplnost bych nicméně rád uvedl, že na konci odůvodnění předkládacího rozhodnutí zmínil předkládající soud možnost vzít v úvahu rozsudek St. Paul Dairy⁶² zabývající se článkem 24 Bruselské úmluvy, který výše uvedenému článku 31 v podstatě odpovídá. V tomto

57 — Důvody, z nichž byla řízení zahájena u různých soudů, nejsou v předkládacím rozhodnutí uvedeny.

58 — Zmíněný článek, který je součástí knihy III nadepsané „Způsoby nabytí majetku“, hlavy XX nadepsané „Promlčení“, občanského zákoníku (code civil), stanoví, že „[p]romlčení je pozastaveno rovněž v případě, že soudce vyhoví návrhu na nařízení důkazního opatření podanému před hlavním řízením“ a že „[p]romlčecí doba začne znovu běžet ode dne provedení důkazního opatření, a to po dobu nejméně šesti měsíců“.

59 — Cílem výše uvedeného článku 2239 je poskytnout stranám čas na rozmyšlenou, během něhož mohou zvážit možnost podat žalobu ve věci samé na základě výsledků důkazního opatření, aniž by se jednalo o automatický postup (viz Marchand, X., Savatic, P., a Audouy, J., „Mesures d'instruction exécutées par un technicien“, JurisClasseur Procédure civile, svazek660, 2011, bod 24 a body 238 a násl.).

60 — V tomto smyslu se vyjádřil francouzský Cour de cassation (Kasační soud), který rozhodl, že pokud má spor mezinárodní povahu, důkazní opatření vycházející z článku 145 CPC, které je provedeno na francouzském území, spadá do působnosti francouzských právních předpisů, a to bez ohledu na to, jaká právní úprava by mohla být použita na řízení ve věci samé, které by mohlo být zahájeno v návaznosti na provedení tohoto opatření (rozsudek 1. občanskoprávního senátu ze dne 3. listopadu 2016, č. 15-20.495, který je dostupný na následující internetové adrese:). Řízení vedené za účelem nařízení důkazního opatření *in futurum* může být odděleno od případného následně zahájeného řízení o žalobě ve věci samé, neboť na sebe „vzájemně nenavazují“ a mohou tedy podléhat různým právním předpisům, jak uvádí Théry, P., „Le référé probatoire et l'application dans le temps de la loi du 17 juin 2008“, RDI, 2009, s. 481.

61 — Viz bod 45 tohoto stanoviska.

62 — Rozsudek ze dne 28. dubna 2005 (C-104/03, EU:C:2005:255), u něhož předkládající soud poukazuje zvláště na body 19 a násl.

rozsudku Soudní dvůr prohlásil, že za „předběžná nebo zajišťovací opatření“ ve smyslu zmíněného článku 24 nemohou být považována důkazní opatření, jejichž jediným cílem je umožnit navrhovateli, aby před hlavním řízením posoudil naději na úspěch případné žaloby⁶³, a to především proto, že je nutné zamezit založení příslušnosti více soudů pro týž právní vztah.

78. Předkládající soud je toho názoru, že důkazní opatření, která jsou stanovena v článku 145 CPC, by se mohla shodovat s důkazními opatřeními dotčenými v posledně jmenovaném rozsudku, a že z odůvodnění tohoto rozsudku by mohl být vyvozen závěr, že článek 30 nařízení č. 44/2001, jehož se týká předběžná otázka položená předkládající soudem, by měl být vykládán v tom smyslu, že bylo-li v členském státě nařízeno důkazní opatření tohoto druhu, není přípustné, aby bylo zahájeno řízení o žalobě ve věci samé v jiném členském státě.

79. Mám za to, že otázka, zda může být důkazní opatření nařízené před hlavním řízením považováno za předběžné nebo zajišťovací opatření ve smyslu článku 31 nařízení č. 44/2001, vyžaduje za takových okolností jen stručný rozbor, neboť tento problém, na který upozornil předkládající soud jen podpůrně, je vnímán způsoby velmi rozlišnými, zvláště pak ve světle článku 145 CPC, a to nejen ve vyjádřeních a písemných odpovědích, jež byly v projednávané věci předloženy Soudnímu dvoru⁶⁴, ale i v právní teorii⁶⁵.

80. Omezím se v této souvislosti pouze na sdělení, že ze strukturálního hlediska je článek 31 součástí oddílu 10 nařízení č. 44/2001, který se týká předběžných a zajišťovacích opatření, zatímco články 27 a 30 tohoto nařízení – tj. jediné články, jejichž výklad je v projednávané věci požadován – jsou zařazeny do oddílu 9 téhož nařízení, který se týká překážky litispendence a spojitosti řízení. Z věcného hlediska se článek 31 liší od posledně jmenovaných ustanovení, která upravují vztah mezi řízeními souběžně probíhajícími v různých členských státech, přičemž vychází ze zcela odlišné myšlenky, neboť zavádí odchylné pravidlo příslušnosti, které tudíž Soudní dvůr vykládá striktně⁶⁶ a podle něhož může soud členského státu nařídit předběžné nebo zajišťovací opatření i tehdy, kdy je pro rozhodnutí ve věci samé příslušný na základě tohoto nařízení soud jiného členského státu.

81. Mám tedy za to, že s ohledem na předmět předběžné otázky v upraveném znění není namístě zabývat se úvahami vycházejícími z rozsudku *St. Paul Dairy*⁶⁷ a že obsah tohoto rozsudku každopádně nemůže zpochybnit výklad článků 27 a 30 nařízení č. 44/2001, kterým se v projednávané věci doporučuji řídit⁶⁸.

63 — Tj. opatření nařizující výslech svědka s cílem umožnit navrhovateli, aby vyhodnotil vhodnost případné žaloby, určil základ takové žaloby a posoudil relevanci žalobních důvodů, kterých by se v tomto rámci mohl dovolávat.

64 — Konkrétně francouzská vláda se domnívá, že takové důkazní opatření *in futurum*, jaké bylo nařízeno v projednávaném případě na základě článku 145 CPC, by mohlo být považováno za „předběžné nebo zajišťovací opatření“ ve smyslu článku 31 nařízení č. 44/2001, přičemž se v tomto smyslu dovolává rozsudku francouzského Cour de cassation (Kasační soud) (rozsudek 1. občanskoprávního senátu ze dne 11. prosince 2001, č. 00-18.547, který je dostupný na této internetové adrese:), zatímco Komise zastává opačný názor.

65 — Viz zejména Beraudo, J.-P., a Beraudo, M.-J., „Convention de Bruxelles du 27 septembre 1698, convention de Lugano du 16 septembre 1988 et règlement (CE) n° 44/2001 du Conseil du 2 décembre 2000 – Compétence – Règles de compétence dérogatoires“, *JurisClasseur Europe*, svazek 3031, 2012, bod 39; Gaudemet-Tallon, H., *Compétence et exécution des jugements en Europe*, LGDJ-Lextenso, Issy-les-Moulineaux, 5. vyd., 2015, bod 308-1 a citovaná právní teorie.

66 — V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. dubna 1999, *Mietz* (C-99/96, EU:C:1999:202, body 46 a 47), který se týkal odpovídajícího ustanovení obsaženého v článku 24 Bruselské úmluvy.

67 — Rozsudek ze dne 28. dubna 2005 (C-104/03, EU:C:2005:255).

68 — Viz bod 76 tohoto stanoviska.

V – Závěry

82. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji Soudnímu dvoru, aby na předběžnou otázku položenou Landgericht Stralsund (Zemský soud ve Stralsundu, Německo) odpověděl následovně:

„Článek 27 a čl. 30 bod 1 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech musejí být vykládány v tom smyslu, že probíhá-li v členském státě samostatné důkazní řízení, v němž má být nařízeno důkazní opatření před konáním hlavního řízení, a před soudem téhož členského státu je v návaznosti na výsledek tohoto důkazního opatření podána žaloba ve věci samé, za okamžik, kdy u uvedeného soudu bylo ‚zahájeno řízení‘ ve smyslu zmíněného článku 30, se nepovažuje okamžik zahájení důkazního řízení, což znamená, že soud jiného členského státu, u něhož bylo mezitím zahájeno řízení o žalobě ve věci samé, a to mezi týmiž stranami a s týmiž předmětem a důvodem jako ve výše uvedené věci, musí být považován za ‚soud, který řízení zahájil jako první‘, ve smyslu výše uvedeného článku 27.“